LAVRENTII HEISTERI

PROGRAMMA

QVO AD LECTIONES SVAS HYBERNAS
PHILIATROS INVITAT

ATQVE SIMVL

INIQVVM LIPSIENSIVM IVDICIVM

DE NOVA SVARVM INSTITVTIONVM
CHIRVRGICARVM EDITIONE LATINA
AMSTELODAMENSI

IN COMMENTARIIS SVIS NOVIS

DE REBVS IN SCIENTIA NATVRALI ET MEDICINA
GESTIS RELATVM
RETVNDIT ATQVE ENERVAT.

HELMSTADII
TYPIS IOANNIS DRIMBORNII
MDCCLII.

Cum haud pridem mihi in manus inciderint *Commentarii de Rebus in ſcientia naturali & Medicina geſtis*, qui Lipſiæ hoc anno in forma, ut vocant octava, prodire inceperunt, in quibus Auctores bonas relationes de huiusmodi libris novis & vera de iis iudicia ſe proferre velle perhibuerunt, gaviſus eram, præſertim dum in præfatione ſpondebant,

1) pag. X, ſe operam daturos eſſe, ut *in diiudicandis auctorum ſententiis non aliorum iniquis ſæpe iudiciis inſiſtere cogantur, ſed cuncta eo, quo fieri debet ſtudio, examinata ex ipſis ſcriptis confirmare valeant.*

2) p. XI & XII aiebant: *Se quidem in commemorandis libris valde prolixos eſſe nolle aut non poſſe, attamen in ſpecimine ſaltem ſe indicaturos eſſe nova, ſi quæ ab auctore prolata, aut recedentem ab aliorum more veritatis demonſtrationem, ulterioremque eius confirmationem commemorare, & denique recenſitis momentis ſuperſtructam ſententiam de opere, quod indicant, libere profiteri velle.*

3) pag. XII, in parte huius paginæ inferiore ſcribebant: *Veritatem, per logicas regulas bonitatem librorum inveſtigantes, profiteri nulli unquam dubitabimus*, & paullo poſt

4) *Abſint contumelioſæ vituperationes, nos ea aliis præſtare intendimus officia, quæ ab illis iterum expectamus, ex æquitatis atque humanitatis natura fluentia*, &

5) pag. XIII affirmabant, *licet etiam omne ſtudium, omnemque operam in veritate inveſtiganda & propalanda nos adhibituros eſſe ſpondeamus, ipſi tamen aliquando humani quid pati nos poſſe iam prævidemus, hinc commiſſos a nobis errores, meliora edocti, indicare atque corrigere, decere nos magis, quam turpem rem agere putabimus:* atque ita ſe acturos eſſe hic publice, ut honeſti, pollicebantur, quales recenſiones etiam omni laude dignæ eſſent.

Vtrum vero in recenſione Inſtitutionum noſtrarum chirurgicarum, anno 1739 primum Amſtelodami & 1750 ſecundum editarum, quæ apud bonos prudentes & honeſtos diu in honore fuerunt, hæc præſtiterint, an contrarium potius egerint, ex ea nunc ſequente, quam de iis dederunt, videbimus.

In Volum. itaque I. Part. II. p. 314. ita loquuntur.

XVII.

LAVRENTII HEISTERI, Conſ. Aul. & P. P. Helmſt. Inſtitutiones chirurgicae etc. Pars I. II. Amſtelod. apud Ianſſonio-Waesbergios, 1750. 4. mai. c. tab. aen. 40. 6. alph. 17. pl. Praefat. & Bibl. chir. 10½ pl.

Cognitae ſatis, et vel ipſis noſtrae artis tironibus, perſpectae cum ſint, vel minimum eſſe debeant Cl. HEISTERI *chirurgicae inſtitutiones, ſuperuacaneum certe eſſe arbitramur harum rationem nunc paulo plenius exponere; quare nouae modo huius libri editionis pretium breuiſſimis indicemus. In hac quidem ab ipſo ill. Auctore, in praefationis fine, ea quae in priori latina editione propoſita prius fuerant,* nunc aucta magis emendataque multum in innumeris locis, *dicuntur; nos vero, pace Cl. Viri illud addimus atque monemus, hanc, cum priori*

dili-

diligenter collatam, non adeo multis in locis ac capitibus nouis acceſſionibus amplificatam, exornatam, emendatamque deprehendiſſe, uti quidem facili negotio fieri potuiſſet, immo & interdum neceſſario debuiſſet. Nolumus autem nunc in indicandis illis nouis acceſſionibus, breuibus ſaepe ac leuioribus, lectoribus noſtris, forte & ipſi Auctori, moleſti eſſe aut videri, cum ex multis fere pauciores reperiantur, eaedemque potiſſimum ad lithotomiam et obſtetriciam artem pertinentes, quibus nouae huius editionis dignitas ac praeſtantia quodam modo poſſet comprobari. Illi itaque, qui priorem illam latinam harum inſtitutionum editionem poſſident, vix habent, cur eam, ut minus completum perfectumque opus negligant, et in noua hac coemenda nouas ac ſuperfluas impenſas faciant.

Ex huius recenſionis initio apparet, eos quidem totum librum carpere nolle, qui tam ſæpe in patria noſtra, univerſali fere bonorum applauſu, tanquam liber idoneus & utilis, tam pro Medicinæ, quam chirurgiæ Studioſis, impreſſus eſt, & proptera etiam in linguam Batavicam, Anglicanam & Hiſpanicam translatus, atque in Anglia etiam iam ſæpius eundem in finem, in latina vero lingua Venetiis recuſus eſt, & contra quem etiam hactenus nemo fere, vel in patria vel inter exteros quid ſcripſit, aut in eo aliquid magni momenti reprehendit; ſed omnes cum fructu uſi ſunt, atque etiam hi novi cenſores, quorum nomina mihi latent, nihil redarguunt, verum *ſe novæ* ſolum *modo huius libri* (quem magno labore ſane perfectiorem adhuc reddere ſtudui) *editionis pretium indicare velle* perhibent, atque primo verba mea in præfationis meæ fine aggrediuntur, ubi ſecundum veritatem,

 non

non oſtentationis cauſſa ſcripſi, *me priorem editionem latinam in hac nova editione innumeris in locis multum emendaſſe, eamque quam plurimis gravibus rationibus, novis obſervationibus & encheiriſibus, cum aliorum bonorum ſcriptorum, tum meis auxiſſe, atque ad maiorem perfectionem evehere ſtuduiſſe.*

Hæcce mea verba, ſcilicet (*quod eam multum emendaverim & auxerim*) aggrediuntur, *falſa eſſe* perhibent, atque ſic mendacii me arguunt, aſtute dicentes, *nos, pace* Cl. viri, *monemus, nos hanc cum priori diligenter collatam* (ſcilicet editionem) *non adeo multis in locis ac capitibus novis acceſſionibus amplificatam, exornatam, emendatamque deprehendiſſe*; tandem tamen paullo infra, ex ſingulari quaſi gratia erga me dicunt, me tamen quædam, ſed *pauca* addidiſſe ad lithotomiam & artem obſtetriciam pertinentia. Sed (quod *pace cenſoris* dico) quam obiter & indiligenter, ne dicam *malitioſe*, ad me & librum huncce meum tantum contemnendum, in collatione utriusque editionis fuerint, cuilibet ex locis innumeris & ſpeciatim inde facile conſtare poterit, quia cap. CXL, quod *de parvo Lithotomiæ apparatu*, ſive *de Methodo* calculum e veſica extrahendi antiquiſſima *Celſi* agit, in priori editione tantum ſex plagulas, in poſteriori vero novem habet: quodlibet vero plagulæ folium tot continet parvas litteras, ut ſi quis ea mediocribus litteris deſcribere velit, quodlibet folium impreſſum, ſi deſcriberetur, integram plagulam chartæ & ultra impleret. Præter hoc inſigne augmentum in unico hoc capite fere nullus eſt huius capitis paragraphus, in quo non multa ſint mutata, adiecta & emendata, ita ut margines

gines mei libri manualis annotationibus novis ita repleti ſint, ut millenarium vocabulorum numerum longe excedat, quæ omnia in novam editionem illata ſunt; id quod unicuique, qui utramque diligenter conferet, aut me convenire vult, oſtendere, eumque veritatis noſtræ aſſertionis plene convincere poſſum, ſicut etiam hoc iam multis eruditis oſtendi.

Præterea ratione huius ſpeciei lithotomiæ ſive operationis, ſi ipſis, vel ut clarius dicam, *meo Cenſori*, qui hanc epitomen fecit, (nam cum ceteris mihi iam non eſt res, & qui me non læſerunt, eos quoque mea non tanget defenſio) in animo fuiſſet lectoribus vere indicare, quid boni aut novi in hac altera editione præſtiti, ſicuti in præfatione antea laudata polliciti ſunt, dicere hic debuiſſet, *me hanc methodum lithotomiæ antiquiſſimam hic inſtauraſſe*, quæ per longum tempus a chirurgis quam plurimis immerito ita contemta fuit, ut ſcripſerint, ne operæ pretium eſſe de ea vel ſolum loqui, e contemtu, in quo hæc lithotomiæ ſpecies, revera egregia, diu fuit, & e tenebris rurſus in claram lucem revocaſſe, atque multis rationibus & exemplis eviciſſe, 1) quod multis in caſibus *ſit optima, ſimpliciſſima & certiſſima.* 2) Quod oſtenderim, eam matrem eſſe *methodi* nunc adeo laudatæ *lateralis, Rauianæ & Cheſeldenianæ.* 3) Quod interdum abſolute neceſſaria ſit, ubi ceteris methodis interdum calculus e veſica extrahi haud potuit, & quamplurima alia eius commoda, quæ in nullo libro alio extant, quam in mea de Lithotomiæ Celſianæ præſtantia, a. 1745 hic edita diſputatione, & hoc in capite huius novæ editionis, quaque antiqua curandi ratione ego ægros plures feli-

feliciter a calculo liberavi & curavi, ſic ut, quæ de ea propoſui & ſcripſi, non cerebri ſint figmenta, aut leves emendationes vel augmenta, ſed res in chirurgia magni profecto momenti & experientia comprobatæ.

Ita & *in ceteris lithotomiæ principalioribus methodis* ac nominatim *in alto apparatu* & *laterali*, quas in Germania primus, & poſtea ſæpius bono utplurimum cum ſucceſſu exercui, multa in melius mutavi, & varia addidi, easque novis a me factis experimentis uberius confirmavi: quas res ſodales huius novi Collegii Lipſienſis in præfatione ſua ſe e novis libris indicaturos eſſe promiſerunt; ſed hic non fecerunt. Speciatim vero de methodo adhuc alia nova, ſic dicta *Foubertiana*, de qua in priori editione nihil adhuc dixeram, quia tunc nondum mihi nota erat, ideam quoque aliquam Chirurgiæ Studioſis in hac nova editione dedi, & ubi plura de ea legere poſſint, indicavi; verum etiam *de* ſexta aliqua, ab autore Gallo *Cat*, *Catiana*, dicta, quæ hactenus de ea experiri potui, adieci.

Si vero epitomator meus lectores inſtruere voluiſſet, ſicuti ſodales eius ſe facturos eſſe in præfatione affirmarunt, quid ſcriptor ille, cuius librum recenſebunt, præcipue præſtiterit, indicare de me, hiſtoriæ medicæ & chirurgicæ promovendæ cauſſa, (quam ſe omni modo promoturos eſſe polliciti ſunt) debuiſſet, quod ego primus omnium Cel. RAVIVM (cuius diſcipulus fui) in ſua methodo lithotomica imitatus fuerim, & qui primus etiam in Germania *altam lithotomiam* ſive *Franconicam methodum*, inſtituerim ac deſcripſerim, me profecto, ſi recte facere voluiſſet, diſcentium cauſſa nominare debuiſſet, & ſic in multis aliis curationi-

tionibus chirurgicis. Sed his de rebus omnibus ille, qui recenſionem libri mei fecit, magis mutus eſt quam piſcis, ea mente, ut pretium libri huius minuat; atque ſic non refert, quod referre vi promiſſi debuiſſet; licet meræ ſint veritates, quæ non omnibus notæ.

Deinde etiam concedit, me emendationes & additamenta quoque in *arte obſtetricia*, ſed pauca dediſſe. Verum qui Lectores a partium ſtudio liberi ac honeſti ſunt, haud diffitebuntur, me aptum totius illius artis compendium tironibus hic dediſſe, & multa longe melius & meliori ordine diſpoſuiſſe, quam in priori, ſic, ut, qui hoc probe ſcit ac didicit, profecto pro magiſtro in hac arte haberi iure poſſit. Ita etiam in hac nova editione *forcipem*, quem *anglicanum* vulgo vocant, in figura exhibui Tab. XXXIX fig. 10, qui in priori non erat, & de uſu eius in infantibus ex utero extrahendis egi pag. 1186; quæ res non leve eſt augmentum, de qua vero etiam nihil dicit: ubi quoque monui, quod *unci* illi a me Tab. XXXIII, fig. 16 primum in priori mea Inſtit. chir. edit. delineati, me ſuaſore, occaſionem dederint ex his duobus uncis compoſitis unum quaſi *forcipem* hunc Tab. XXXIX fig. 10. conſtruere, qui forte ſine hoc meo monito nondum exiſteret, ſaltem in Germania, in qua, antequam hos uncos primum deſcripſi, forceps ille nunquam viſus eſt. Ita & tota, magna tabula XL editionis novæ celeberrimum in Hollandia *Roonhuyſianum inſtrumentum* in partu difficili uſurpandum exhibet, & modum eo utendi docet, quo etiam has novas meas chirurgicas inſtitutiones auxi; de quibus vero rebus omnibus, ille, qui epitomen illam fecit, data opera

nihil dicit, ut ſic meum librum, quaſi nihil plus, quam prior editio contineret, tanto impudentius dehoneſtare, & ſub hac ſpecie apud iuniores & ignaros, quaſi liber nullius eſſet pretii, contemnere potuerit.

Sed cum tam proterve nihil ſingulare præterea novi aut augmenti in meo libro contineri ſcribat, quam *pauciora*, ut ait, eaque *levia* tantum, multa adhuc alia producam exempla, quibus demonſtrabo, Momum hunc meum, quicunque ille ſit, valde a vero abiiſſe, & mendacii criminis, cuius me reum facit, ipſum reum eſſe, & augmenta, quæ in hoc libro protuli, videre noluiſſe; ſed me meumque librum tantum contemnere, atque Bibliopolæ (qui nullis pepercit ſumtibus, ut hunc librum, quam nitidiſſime iterum ederet) damnum inferre voluiſſe, dum ipſum haud mereri perhibet, ut ab aliquo, qui priorem habet, ematur.

Incipiam vero ab initio mei libri, ubi mox poſt præfationem *Bibliothecam meam chirurgicam*, ſive *enumerationem ſcriptorum chirurgicorum meorum*, quos ipſe habeo, poſui, ut quilibet tanto certius ſcire poſſit, illos ſcriptores revera exiſtere, (quod quidam in dubium vocarunt,) eo animo, ut tirones & alii, qui *hiſtoriam medicam & cumprimis chirurgicam amant aut noſſe* cupiunt, in ea invenire poſſint partem longe maximam ſcriptorum, qui aliquid de rebus chirurgicis evulgarunt, & quo de argumento ſinguli aliquid commentati ſunt; dum nusquam adhuc, quod ſciam, dum hic liber ſub prelo erat, tantus index librorum chirurgicorum, quam hic eſt, proſtet, atque etiam ſic iis prodeſſe queat, qui aliquando vel Hiſto-

riam

riam perfectam chirurgicam conſcribere, vel de certa quadam Chirurgiæ parte aliquid commentari velint, (a) inde & veteres & recentiores, quos ego ſaltem aere ex omnibus Europæ regionibus, & in quacunque lingua europæa ſcripti ſunt, obtinere potui, mihi comparavi, cognoſcere queant.

Hoc hiſtoriæ medicæ ſtudium ille, qui præfationem voluminis primi, partis primæ conſcripſit, tanquam utiliſſimum recte laudat, affirmatque ſocietatem hanc, quæ hoſce commentarios conſcribere ſibi ſumſit, potiſſimum inter alia conſtituiſſe, ut ſtudium hiſtoriæ medicæ bene excolatur, atque Bibliothecam quoque, ut hoc fieret, ab ipſis inchoatam eſſe, quod inſtitutum cum legerem, & quod adeo *ſinceras & honeſtas librorum recenſiones facere vellent, mihi aliisque egregie placuit*, & placeret etiam adhuc multis aliis, ſi membra hoc ſervent, quod in ea polliciti ſunt. Verum Epitomator ille, qui maledicam & contumelioſam adeo illam epitomen de meo hoc libro fecit, promiſſa hæc non ſervavit, ſed contraria fere fecit omnia, iniqua & peſſima illa intentione, ut libri mei pretium atque exiſtimationem, quam hactenus inter

 bonos

(a) Hoc illuſtrare poſſum, exemplo Viri doctiſſimi D.D. *Langbeinii*, Medici Dresdenſis, qui artem obſtetriciam Dresdæ docet, & de *antiquorum Embryulcia* aliquid ſcribere voluit, in Bibliotheca vero hac mea chirurgica varia invenit ſcripta, quæ alibi diu fruſtra quæſiverat, & de quibus, ac ſi in rerum natura non exiſterent, quidam ipſi perſuadere voluerunt, ſicuti hac de re per litteras ſuperiori anno ad me datas, me certiorem reddidit, & quod ea tandem invenerit, in quorum cognitionem ſine hoc meo ſcriptorum chirurgicum indice non facile perveniſſet.

bonos & eruditos omnium europæarum nationum Medicos habuit, tantum minuat, *ne verbulum de hac mea Bibliotheca chirurgica*, quæ tam multos novos & raros libros indicat chirurgicos, multo minus, quod dicat, eam in hac editione *multum*, vel *ſaltem aliquo modo auctam eſſe*; cum tamen augmentum eius tantum ſit, ut trecenta circiter ſcripta chirurgica, quæ in præcedenti editione non fuerunt, plura referat, quorum notitia multis profecto doctis Medicis grata erit, quorum quidam hunc librum propter ſolum hoc augmentum, ſi forte alia in eo non eſſent, ement: & præſertim etiam notitia hæc exteris non poteſt eſſe non grata, quia ad eos multa horum ſcriptorum, quæ recenſui, non facile perveniunt. In priore editione occupabant paginas quadraginta ſex, in hac altera vero paginas quinquaginta ſex, & ſic Bibliotheca hæc *decem paginis* auctior eſt præcedente. Hic ſcire velim, quomodo hic vir vel juvenis, quisquis ſit, gloriari, vel ut rectius dicam ita mentiri potuerit, *ſe magna diligentia contuliſſe novam hanc cum priori editione*, & tamen ex trecentis illis recens additis ſcriptis, ne unicum quidem in ea percepiſſe aut inveniſſe, dum de nullo prorſus loquitur. En diligentiam illam huius hominis in collatione utriusque huius editionis, quam adeo iactat in ſua epitome.

Præterea *in introductione mea* in Chirurgiam, inter eos Scriptores chirurgicos, quos maxime commendavi, etiam p. 12 & 13, ex Lipſienſibus *Platnerum*, *Hebenſtreitium* & *Gunzium* recens addidi ac laudavi, atque nullos unquam Lipſienſes læſi; ſic ut comprehendere non poſſim, quare me innocentem ſenem tam iniqua

qua & contumelioſa ratione, aggrediantur, cum tamen omnes forte ex meis ſcriptis profecerint. Pag. 18, 19 & 26 aliquot *notas novas ſubiunxi utiles*, quæ in præcedenti non fuerunt: id quod & *in paginis quamplurimis* per totum librum feci, quas brevitatis cauſſa ſingulariter non ſemper indicare volo. In paragr. LI ad LX introductionis huius varia mutavi ac emendavi, variaque recens addidi. In LXXI in fine monita, quæ *ad faſcias rite applicandas* faciunt, adieci.

In Vulnerum doctrina cap. I. præſertim a paragr. XVII ad finem usque in paragraphis plerisque multa emendavi & addidi, quæ in manuali meo libro, ſecundum quem nova editio impreſſa eſt, unicuique oſtendere poſſum; quæ vero loca omnia, quia quamplurima ſunt, hic notare nimis longum foret. Pag. 77 circa finem paragr. XII *obſervationem* deſcripſi notatu digniſſimam & *utiliſſimam*, *vulneris* ſcil. *arteriæ cruralis periculoſiſſimi a me ſanati*, quale vix unquam ab aliis curatum eſt, vel ego ſaltem tale apud ſcriptores non inveni, nec ab aliis curatum vidi: cui ægro alias brevi moriendum fuiſſet, niſi ſingulari ſtudio & arte ipſum fere mortuum ſanaſſem, & ſimul *machinam* indicavi peculiarem novam, qua *aneuryſma*, hoc loco cumprimis periculoſum, quod alias ſæpe arteriarum vulnera ſequi ſolet, evitatum eſt. Qui hanc curationem & machinam non pro utilibus & gravibus augmentis huius novæ editionis, ſed pro rebus tantum levibus habet, illi vix prima Chirurgiæ rudimenta recte cognita eſſe exiſtimo, & quæ ſecundum ſtatuta huius ſocietatis, ut *nova* merito indicare lectoribus debuiſſet: cuius etiam hiſtoriam integram in pe-

culiari diſputatione olim deſcriptam Medici & Chirurgi Regis Hiſpaniae ſapientiſſimi, in Hiſpanicam linguam, in verſione huius meæ chirurgiæ ſeorſim quoque traduxerunt, eamque verſioni huius meæ chirurgiæ adiungere dignam iudicarunt; attamen hic momus ne verbulum de his omnibus dixit.

Pag. 79 in fine paragr. XVI & fine XVIII utilia *in curandis vulneratis præcepta annexi* varia, quæ in priore non ſunt; pag. 82 in cap. VIII, quod *de vulneribus machinarum ignivomarum* agit, centum minimum & plura additamenta & emendationes oſtendere poſſum, quæ in hac nova editione feci. Ita & p. 96 paragr. IV varia adieci utilia, *in curatione vulnerum abdominis obſervanda*; p. III in nota (a) ſingulares & utiles obſervationes *de vulneribus inteſtinorum* deſcripſi, quæ non ſunt in prima editione.

P. III in fine paragr. II monitum utile adiunxi contra *Garengeot*, *ne Omentum corruptum in vulnere abdominis in ventrem refundatur*, & plura alia ejusmodi monita, etiam in *vulneribus pectoris*, *colli*, *faciei & capitis* addidi; quæ, qui noſſe cupit, vel diligentius conferat novam meam cum antiqua editionem, quam cenſor meus negligentiſſimus fecit, vel ea ex meo manuali, ubi mea manu omnia adſcripta ſunt, quæ deinde in altera editione ſuo quæque loco inſerta ſunt, apud me videat: quæ ultima profecto tum multa ſunt, ut *amens* aut *malitioſus* ſit oportet, qui tam proterve affirmare audet, nulla hic a me alicuius pretii facta eſſe additamenta. Speciatim vero hic adhuc indicare volo, quod pag. 148 paragr. XXX utilem & novam *Petiti machinam pro fractis & impreſſis oſſibus* cal-

calvariæ elevandis indicaverim, tabulaque XXXIX nova, quatuor in figuris delineaverim ac deſcripſerim, de quo augmento egregio momus ille ne verbulum. Ita & in cap. XV & XVII de *vulneribus contuſis & venenatis* innumeris fere in locis, imo in ſingulis paragraphis plura additamenta haud levia ad ea bene curanda adieci. Id quod etiam in toto libro II. III. IV & V. qui de *fracturis, luxationibus, tumoribus & ulceribus* agunt, factum eſſe accurate utramque conferentibus patebit; facilius vero unicuique ex meo manuali ea oſtendere poſſum, ſecundum quem nova mea editio typis excuſa eſt.

In altera Inſtitut. mear. chirurg. *parte*, quæ DE OPERATIONIBVS CHIRVRGICIS agit, cap. XII & XIII. de *arteriarum læſionibus* ex incauta vel infelici venæ ſectione & *aneuryſmatibus* inde oriundis notabiles & utiles reperiri poſſunt acceſſiones; & ſic quoque caput XX, quod de *Cantharidum uſu* agit, præter alia integro paragrapho quinto auctum eſt. Pag. 448 in notis (c) & (d) ubi de *digitorum amputatione* agitur, variae utiles obſervationes a me, ab experientia depromtæ, additæ ſunt, ſicuti etiam in Cap. 34. ubi *brachiorum reſectio* deſcribitur, *peculiarem quoque* ac *novam* prorſus *brachiorum amputandi rationem a me ipſo inventam*, Tab. XXXIX fig. 5. delineavi, & pag. 489 paragrapho peculiari X deſcripſi, eamque denuo in explicatione huius tabulæ p. 1180 repetii: ita ut cenſor hic, dum prolixas has deſcriptiones & notabiles has acceſſiones in utriusque editionis diligenti, (ut ait) collatione non viderit, vel glaucomate laboret, vel cœcus cenſendus ſit, vel potius concludendum, eum

malo

malo animo de hac & aliis gravibus acceſſionibus nihil videre & recenſere voluiſſe. Sic etiam in cap. XXXVI paragr. IV p. 485 *novam* rurſus *machinam in femoris amputatione ad ſanguinem cohibendum aptam*, ex *Petiti* chir. pariſ. inventione commendavi, eamque infra Tab. XXXIX fig. 7 delineavi ac deſcripſi, de qua nihil in priori editione reperitur, & tamen diligens quaſi & accuratus ille in conferendo vir, pro quo ſe ipſum venditat, eam non vidiſſe fingit. In Capite *de Fiſtula lacrymali*, cuius naturam ego ut notum eſt, primus forte in Germania optime patefeci & *per Anellianam methodum*, ceterasque methodos plures eiusmodi ægros mea manu curavi, præter hinc inde interſperſas emendationes & notas plurimas, reliquis a me antea deſcriptis methodis etiam illam in ultima editione addidi, quam *Petitus* Chirurgus, in Actis Gallicis deſcripſit & figura illuſtravit, quam ego etiam, ſed patefactis ſimul eius, (factis primis experimentis,) quibus premitur, difficultatibus & incommodis variis, indicavi, atque figura ſimul illuſtravi, Tab. XXXIX fig. 8. E F G.

In capite LV *de ſuffuſione* p. 558 in nota (a) novam obſervationem *Cel. Platneri* deſcripſi, qua *meam de cataracta ſententiam*, quam tribus in voluminibus olim ſtabilivi, quod ſcilicet *non in corpore peregrino aquei, ſed in opaco cryſtallino* conſiſtat, ex cadavere mulieris inciſo comprobavit. Eſtne obſervatio hæc res adeo levis momenti? In pag. 561 *adhuc plura eiusmodi exempla* protuli, quæ eandem meam ſententiam uberius confirmant. Præterea plura adhuc alia hinc inde in eodem capite inſerui, quæ grave *argumentum*

i *de*

de ſuffuſione multum illuſtrant. Cap. LXII *De oculis magnitudine peccantibus*, valde hic a me emendatum & auctum eſt: quæ omnia iniquus meus cenſor ſilentio premit. In Cap. LXXI & LXXII *de Polypo* narium & *ozæna*, (quos morbos ſæpe curavi) plura etiam addita & emendata ſunt. Caput *de labris leporinis*, quam operationem ſæpiſſime feliciter perfeci, plurimis in locis, tam in mea de hoc malo peculiari edita diſſertatione, quam etiam in hoc libro auxi & emendavi: imo adhuc etiam in Tab. XXXIX fig. 8. *peculiarem & egregiam machinam* delineavi ac deſcripſi, qua labra difficilius quandoque unienda, melius contineri queunt; quæ vero omnia prætermittit. Ita & doctrinam *de labrorum carcinomate* & *dentium malis* auxi; atque in capite *de Tracheotomia*, *de Strumis*, *Setaceis & Mammarum cancro*, *Pectoris paracenteſi*, *Partu Cæſareo* ac *Herniis* multa adieci & emendavi: inſimul figuram Tab. XXXIX fig. 9 *ex Vogelio* de Herniis addidi, ad illuſtrandam *herniæ ſectionem ſine teſticulo auferendo*. In pag. 820, ubi *de urethra clauſa* agitur paragr. III, magna adeſt acceſſio, ſicuti quoque in cap. *de Catheteriſmo*, & *de Caruncula urethræ*.

In omnibus partium muliebrium curationibus, itemque in cap. *de ano clauſo*, eiusque *procidentia* ac *fiſtulis*, haud pauca additamenta reperiri poſſunt. In doctrina *de faſciis chirurgicis* multa emendavi, imo & *pro vena in ſura inciſa* deliganda, qua ego ob ſecuritatem frequenter utor, peculiarem eam deligandi rationem deſcripſi.

Oſtendamus nunc etiam, quod non ſolum in rerum deſcriptione augmenta, verum etiam in *tabulis*

æneis emendationes & additamenta fecerim. In tabulis æneis & ſpeciatim in Tab. II, *faſciarum quædam figuræ* inter a & h. & in Tab. IV *acus pro* labris leporinis fig. 21 & 22. a me mutatæ & emendatæ ſunt. In Tab. VI fig. 1. *torcularis* huius (quod *Tournequet* vulgo vocatur) *lamina* CC, foraminulis multis circa marginem emendata eſt, ut ſic *ſplenium* ei commode affigi queat, ne in uſu eius lamina metallica nuda ægrum durius premat. Præterea Tab. X fig. 3 locus, quo perſona B, ægrum firmans, eum optime comprehendere debet, mutatus & correctus eſt, &c. Deinde Tab. X figura nova ad femur, quod e ſede ſua excidit, reſtituendum, utilis adiuncta eſt, ſic ut nunc *decem* in hac tabula adſint figuræ, ubi in priori editione tantum *novem* ſunt. In Tab. XIV, XVI & XVII plures figuræ a me correctæ ſunt, ſicut utriusque editionis figuras rite conferentibus patebit. In Tab. XV fig. 5 & 10 emendationes quoque factæ ſunt variæ. In Tab. XXV, figura 11, nova omnino adiecta eſt, ubi in caſu neceſſitatis rure in puerpera *urina ſuppreſſa laborante, calamum anſerinum ita aptavi*, ut urinam eo inde evocare potuerim. Tab. XXIX in variis figuris mutationes utiles factæ ſunt. Tab. XXXVI fig. 1. quoque emendata eſt. Tab. XXXV fig. 4, 5, 6, 7. *pars ſuperior ſyringotomorum* in his figuris tenuior, & ad operationem aptior reddita eſt, quam antea fuerunt. Tab. XXXVI fig. 8, *filum* in hac acu *correctum* atque tenuius factum eſt. Denique Tab. tota XXXIX *prorſus nova* eſt, *decem figuras continens*, quæ omnes in priori editione non ſunt; in quibus ſingulis *res magnæ utilitatis indicatæ* ſunt: & ſic etiam Tab. maxima

XL.

XL eſt augmentum peculiare & magni ſæpe momenti in arte obſtetricia.

Hæc augmenta omnia, quæ hic indicavi, *& longe adhuc plura* in nova meæ Chirurgiæ editione revera ineſſe, ut vir honeſtus, pro quo omnes honeſti me hactenus habuerunt, aſſero, & pignore mille numorum imperialium vel Ducatorum cum hoc meo inimico adverſario, quem, quantum novi, nunquam læſi, & qui me & librum meum tantis contumeliis & iniuriis temere affecit, ſi audet, certabo, atque ſi hoc certamen inire non audebit, aut iniurias mihi illatas non revocabit, *pro turpiſſimo calumniatore & mendaci homine* ipſum declaro & habeo: nec dubito, quin & alii honeſti ipſum pro tali habebunt, qui conſiderabunt, qua iniuria me innocentem ac librum meum tam proterve & temere affecit.

Iam pluribus etiam Viris eruditis in libro meo manuali harum Inſtitutionum chirurgicarum, mea additamenta & emendationes, quæ in novam pervenerunt editionem, monſtravi, mea manu olim adſcripta, qui omnes ſatis mirari non potuerunt levitatem, temeritatem & malitiam huius hominis, qui recenſionem illam mendacem confecit: cumprimis vero & Collegis meis ſpecialibus honoratiſſimis, ac nominatim Dn. PHIL. CONR. FABRICIO & IO. GOTTLOB. KRVGERO, Profeſſoribus Medicinæ ordinariis, in conſeſſu Facultatis noſtræ ex eodem meo manuali oſtendi, quot & quanta additamenta alteri novæ huius libri editioni acceſſerint; hinc non dubitarunt veritatis cauſſa ſequens mihi contra obtrectatorem meum dare

 TESTI-

TESTIMONIVM.

Quum venerandus Academiæ & Facultatis medicæ noſtræ Senior illuſtris HEISTERVS, *Fautor & Collega noſter coniunctiſſimus, a nobis amice deſideraverit, ut iudicaremus, quantum recentiſſima Inſtitutionum eius Chirurgicarum Anno MDCCL Amſtelodami latino idiomate prelo egreſſa editio a proxime antecedente differat; ſecundum ipſam rei evidentiam haud alia ratione teſtari valemus, quam quod hunc librum pro opere æterno & principe in hoc ſtudiorum genere non conſtanter ſolum habeamus, ſed eundem innumeris quoque locis emendatum & pluribus inſignis momenti veritatibus, a celeberrimo Auctore nobis ſpeciatim indicatis, de novo adauctum deprehenderimus, orbemque eruditum nos in teſtimonio hoc edendo non plus cultui, quo ſummum & ſupra laudes noſtras poſitum virum, maximo ſuo in ſcientiam medicam merito, proſequimur, quam veritati dediſſe, facta utrarumque editionum collatione comperturum eſſe, certi confidimus. Perſcriptum* Helmſtadii die VII Octobr. Anno MDCCLII.

PH. CONR. FABRICIVS. I. G. KRÜGER.

Ex his omnibus facile cognoſci poteſt, quam male obſervaverit cenſor leges illas a collegio & Directore ſuo ſibi datas & ſupra pag. 2 & 3. repetitas, in quibus ſpondetur, *ſe iniqua iudicia de libris novis* non eſſe daturos, ſed *ſententias*, quas daturi ſunt, *ex ipſis ſcriptis*, quæ recenſituri ſint, ſe probare velle. 2. *Dum prolixiores eſſe non poſſent*, ut omnia bona referant, tamen eos *indicaturos* eſſe *nova*, ſi quæ ab autore prolata ſint, aut ubi ab aliis recedat, *ſe fideliter commemoraturos eſſe*; ſed nullum horum hic momus in ſua recenſione fecit; verum *falſa* atque *iniqua* potius, ut hucusque demonſtravi, ad me & librum hunc meum dehoneſtandum protulit. 3. *Se veritatem per logicas regulas bonitatem librorum inveſtigantes profiteri velle.* Verum iam ſatis oſtendi, ipſum *manifeſtiſſima mendacia* de non aucto hoc meo libro loco illius

(neſcio

(neſcio per cuius *Logicæ regulas*) protuliſſe, & e contrario *bona omnia reticuiſſe*, atque ex ipſo facto hic patet, eum nullum aliud propoſitum habuiſſe, quam tritum illud: *Calumniare audacter, ſemper aliquid hæret.*
4. *Se a contumelioſis vituperationibus abſtinere velle &c.* ſpondent; ſed dum librum, de quo in præfatione mea vere affirmavi, *me-ipſum innumeris in locis multum emendaſſe & auxiſſe*, ſicuti hoc in antecedentibus demonſtravi, *recenſet*, *ſe hanc editionem cum priore diligenter contuliſſe*, ac temere deinde pronunciat, *ultimam non adeo multis in locis ac capitibus novis acceſſionibus amplificatam & emendatam eſſe*, ſicuti tamen revera eſt: easque deinde (per contemtum) ſi quæ etiam forte ſint, *breves ac leves acceſſiones* vocat, *ut illi, qui priorem harum inſtitutionum editionem poſſident, vix habeant, cur eam, uti minus completum perfectumque opus negligant, & in nova hac coemenda novas ac ſuperfluas impenſas faciant.* Vellem videre, ſi momus hic talem librum unquam ſit editurus, an tot & tanta bona, quam quæ ego protuli, proferre poſſit, & *an tam leves & breves ſint meæ* additiones, penes æquos lectores, qui, quæ hactenus dixi, bene conſiderabunt, iudicium eſto: præſertim ſi conſiderabunt, me ut ſenem & Medicum atque Chirurgum, qui non ex ſola ſpeculatione, uti forte meus vituperator, *ſed ex diuturno uſu, exercitio ac meditatione* de his rebus iudicat, ſcripſiſſe.

Omnia quidem additamenta & emendationes in tanto opere, dum quamplurima ſunt, *non poſſunt eſſe eiusdem ponderis*, ipſe agnoſco; ſed quod *omnia tam levia & brevia* ſint, ut iniquus cenſor ea fecit, *calum-*

niam eſſe, a partium ſtudio liberi facile ex iis, quæ antea pag. 6. 7. & 8. dixi, comprehendent, imo & in emendationibus & augmentis alicuius libri *non ſemper ad prolixitatem reſpiciendum*, quam omni modo evitare ſtudeo; ſed potius ad *bonitatem*, *utilitatem* & *nervum rei emendandæ*, ita, ut ſæpe in uno vel altero vocabulo, aut linea addita, res magni ſit momenti atque utilitatis, ſicuti ſæpius ii invenient, qui maiori cura, quam calumniator ille fecit, utramque meam editionem conferent.

Dum etiam 5) ſcribunt pag. 4 huius Programmatis, *quodſi in compendiis ipſorum de libris dandis aliquis forte ſociorum erret, meliora edocti, errores commiſſos ſe indicaturos eſſe, hocque magis ipſos decere*, aiunt, *quam turpem rem* (qualis profecto eſt illa mei libri recenſio) *agere*: videbunt eruditi mecum quid hac in re facient, & an promiſſa, ut honeſtos decet, hic ſervabunt. Nam novi eſſe *eruditos* & *honeſtos* inter Medicos Lipſienſes, cum quibus mihi nulla eſt controverſia; ſed didici ex hoc exemplo eſſe etiam inter illos *malos*, & *iniquos*: hinc ſolum contra illum, qui me tam inique dehoneſtare allaboravit, ſcripta eſt hæc defenſio, ceterique prudentes agnoſcent, eiusmodi iniqua de bonis libris ac viris iudicia toti ipſorum Societati ignominiam non exiguam & vix delendam inferre; atque propterea etiam Director horum commentariorum eiusmodi nefandam recenſionem inſeri pati non debuiſſet, ſed publicationem eius, niſi forte ipſe autor eius ſit, impedire potuiſſet. Dum vero hoc non fecit, dirigens & recenſens in eadem ſunt culpa: & dum hic mali deprehenſi ſunt, maculam

hanc

hanc *malæ fidei* ſemper retinebunt: ſcilicet *qui ſemel deprehenſus eſt malus, ſemper præſumitur talis*, & ſic nemo honeſtus ipſorum relationibus fidem habebit, quia ſemper metuendum, ſe mendaciis fallere lectores.

Denique etiam dicit cenſor *me varia omiſiſſe, quæ addere potuiſſem & debuiſſem, meumque opus propterea eſſe minus completum* & *imperfectum*, ut propterea *non ſit emendum*. Ad quod autem reſpondeo, quod ex mea ſententia nemo ſit tam ſapiens, qui omnia ſciat & non quædam, ac præſertim in tam magno libro omittat, quod alius addendum eſſe exiſtimet: neque unquam tam vanus fui, ut de me hoc crediſſem aut ſcripſiſſem. Ita enim *nullus liber eſſet emendus*, ſi quis deſideret, ut nihil in eo deficiat; ſed ſufficit, ſi ſcriptor multa bona, utilia & nova protulit. *Si Cenſor de ſe credit*, ſe libros ſcripſiſſe aut ſcribere poſſe, in quibus nihil omiſſum, nimis alte de ſe ſentit, & vehementer fallitur; ſin vero aliquid notatu dignum ſciviſſet, quod addendum aut emendandum utile fuiſſet, atque hoc *modeſte, ſine bile, ſine ſcommatibus* & absque *contumelioſis vituperationibus*, indicaſſet, aut quibus rebus bonis librum meum augere potuiſſem, gratias ipſi pro hoc monito, ſi operæ pretium fuiſſet, habuiſſem. Verum de illo, qui bona, quæ ſe ſcire perhibet, tacet, & tam ſiniſtre de meo hoc libro, quem multæ nationes ſapientes bonum eſſe agnoverunt, iudicat, *quod omnia mea non niſi levia* ſint, quod *ipſe chirurgus ſit, cognoſcere inde non poſſum;* atque an multa meliora, quam quod ego ſcripſi, ab eo, qui chirurgus practicus non eſt, provenire poſſint, dubito, donec meliorem, & pluribus augmentis refertam, quam ego ſcripſi, ipſe edat chirurgiam,

rurgiam, atque re ipſa ſe actiones ſive operationes chirurgicas melius perficere poſſe, quam ego eas hucuſque, teſtibus innumeris viris doctis & egregiis, perfeci, & adhuc quoties occaſio fert, perficio, publice oſtendat. Nullus enim intra quadraginta & quod excedit annos, quibus ego has curationes, & quidem ne graviſſimis exceptis, ſæpius perfeci, fuit, qui me adhuc alicuius notabilis erroris convicit. Hinc forte non noceret huic meo cenſori, ſi bonus adhuc chirurgus fieri, & opera chirurgica diiudicare vult, ut ſcholas chirurgicas & noſocomia magna adhuc per aliquot annos prius diligenter frequentet, atque *inde melius iudicare diſcat, quid bonum* vel malum in *diſciplina chirurgica* ſit, ut & quid *emendationes* & *augmenta levia* vel *magni momenti* ſint: quod quidam theoretici quidem ſe noſſe putant; ſed ſi *ad rhodum* perveniunt, atque factis oſtendere debent quid valeant, *ſaltare non poſſunt.*

Vos, Philiatri & amici chariſſimi, qui me iam per aliquod tempus audiviſtis & actiones meas chirurgicas vidiſtis, tribus fidelibus veſtris Præceptoribus Helmſtadienſibus, qui aliter de hoc libro, quam mendax ille cenſor Lipſienſis, ſentiunt, plus fidei habebitis, praeſertim quia augmenta & emendationes novæ editionis oculis veſtris apud me vidiſtis, longe etiam melius, quam hic, his de rebus iudicabitis: pergite ſic, ut coepiſtis, & vos ab eiusmodi garrulis hominibus a bona via, quam ingreſſi eſtis, non deduci patiamini, ſed & chirurgicas meas prælectiones & demonſtrationes aliasque meas ſcholas, ſi felices fieri vultis, gnaviter frequentate. Valete. P. P. Helmſtadii die XXVI. Octobr. MDCCLII.